

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

“Όλοι μας ξέρουμε, τί λεπτός κοινωνικός παρατηρητής πού είναι ο κ. Β. Γαβριηλίδης. Και τώρα πάλι κάνει στην «Ακρόπολη» μιὰ λεπτότατη παρατήρηση: Χωρίς νὰ πάει στο θέατρο νὰ ἰδεῖ τὸ «Ἄσπρο καὶ τὸ Μαῦρο», εἶδε μόνο στίς ἐφημερίδες τὴν ὑπόθεσή του, τὴν ἰδέα του, τὴ διδασκαλία του, τὸ Χοροδιδασκαλεῖο του κ' ἔμαθε πὼς τὸ ἔργο αὐτὸ χειροκροτεῖται μ' ἐνθουσιασμὸ κάθε βράδυ. Καὶ ρωτᾷ μ' ἀπορία: Τί χειροκροτεῖ λοιπὸν αὐτὸς ὁ κόσμος; Τὴν τέχνη; Μὰ οἱ κριτικοὶ γράφουν πὼς τὸ ἔργο δὲν ἔχει καὶ τόση τέχνη. Ἄρα τὸ Χοροδιδασκαλεῖο! Μὰ τὸ καταλαβαίνει καὶ τὸ ἐπιδοκιμᾷ; Ἡ χειροκροτεῖ ἔτσι, στὰ κουτουροῦ;

Ἄλήθεια, θάταν νάπορήσει κανεὶς. Ὅλοι αὐτοὶ πὺν χειροκροτοῦν κάθε βράδυ τὸ «Ἄσπρο καὶ τὸ Μαῦρο», ἀσπάζονται, παραδέχονται, πιστεύουν τίς ἰδέες τοῦ Ἄλκη; Εἶναι ἐχθροὶ τῆς οἰκογένειας καὶ τῆς κοινωνίας κι ἀρνιῶνται ἀκοιμὴ καὶ τὴ μητρικὴ στοργή; Γιατί, σημειῶστε, τὸ δράμα δὲν εἶναι ἀπὸ κεῖνα τὰ κομμάτια ζωῆς ἀληθινῆς, σπαρταριστῆς, πὺν συγκινοῦν καὶ συναρπάζουν, χωριστὰ κι ἀπὸ τὴν ἰδέα. Ὅπως, παραδείγματος χάρη, τὰ δράματα τοῦ Ἰψέν. Εἶναι μιὰ ζωὴ στρεβλωμένη, παραμορφωμέ-

νη, ψευτισμένη ἐπίτηδες ἀπὸ τὸ συγγραφέα, γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὴν ἰδέα του. Κ' ἡ ἰδέα του πάλι δὲν κρύβεται, δὲ σκεπάζεται, δὲ **λανθάνει**, νὰ ποῦμε, κάτω ἀπὸ τίς διάφορες σκηνές, ὥστε νὰ βγαίνει μόνον ἀπὸ κείνον, πὺν θὰ ἤθελε νὰ σκεφτεῖ, νὰ φιλοσοφήσει ἀπάνω σ' αὐτές. Ξεφωνίζεται, βροντοκοπιέται κάθε στιγμή. Τὴν καταλαβαίνουν καὶ τὰ μωρὰ παιδιά. Μὲ τὸ δίκιο του λοιπὸν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ συμπεράνει, πὼς ἡ ἰδέα ἐνθουσιάζει καὶ χειροκροτεῖται. Μὰ τότε γεννιέται ἡ ἀπορία: Παλάβωσε λοιπὸν αὐτὸς ὁ κόσμος; Ἔφτασαν, ἀλήθεια, πέντε ἄρθρα τῆς «Νέας Ἡμέρας» γιὰ νὰ τοῦ ἀλλάξουν τὴν πίστη, νὰ τὸν ρίξουν ἀπὸ τὴ φρονιμώτερη συντηρητικότητα στὸν πιὸ ἀχαλίνωτο ἀναρχισμό, νὰ τὸν κάμουν νὰ παραδέχεται καὶ νὰ ἐπιδοκιμᾷ με παλαμάκια, ὡς κι αὐτὰ τὰ Χοροδιδασκαλεῖα, πὺν θάνοιγαν στὴν Ἀθήνα ἀποτυχημένοι γιανοῦ, γιὰ νάντικαταστήσουν τὴν οἰκογένεια; Μὰ θάταν καταπληκτικὸ, ἀπίστευτο!

Μὴν ἀνησυχεῖτε! Δόξα σοι ὁ Θεός, τίποτ' ἀπ' αὐτὰ δὲ συμβαίνει. Οἱ καλοὶ ἄνθρωποι ἐδῶ πέρα δὲν ἔπαψαν οὔτε τὴ μητέρα τους νάγαποῦν, οὔτε γιὰ τὴν οἰκογένειά τους νὰ γίνονται θυσία. Κι ἂν τολμοῦσε κανεὶς νάνοῦξει ἕνα τέτοιο Χοροδιδασκαλεῖο, ἔννοια σας καὶ θὰ τοῦβάζαν φωτιά νὰ τὸ κάψουν σὰ μεταφρασμένο Εὐαγγέλιο. Μόνον ἕνα ἄλλο παραξένονο συμβαίνει: ὅτι ὁ κόσμος αὐτός, ἅμα πηγοῖνει στὸ θέατρο, τὰ χάνει. Τὰ καταλαβαίνει ὅλα καὶ δὲν καταλαβαίνει τίποτα! Δὲν ξέρει τί θέλει, δὲν ξέρει τί τοῦ ἀρέσει καὶ τί δὲν τοῦ ἀρέσει, δὲν ξέρει τί παραδέχεται καὶ τί ἀπορρίχνει, δὲν ξέρει τί τὸν ἐνθουσιάζει καὶ τί τὸν ἀγανακτεῖ. Βρίσκεται σ' ἕνα χάος, σὲ μιὰ κατάπληξη, σὲ μιὰ ψυχολογικὴ θέση, τέλος πάντων, ἀπὸ τίς πιὸ περίεργες. Μόλις ἀκούσει σ' ἕνα δράμα, τὸ παραμικρὸ ἀστεῖο, — «γι' ἀγάπη σου θὰ μπορούσα νὰ γίνω καὶ βασιλιάς τοῦ Σιάμ!» — χαχανίζει δυνατὰ σάν ἡλίθιος· καὶ μόλις ἀκούσει μιὰ ἰδέα, ὅποιαδῆποτε, φτάνει νάναι λίγο χτυπητὴ, — «ναί, μητέρα, μὰ σ' ἐγαργάλιζε λιγάκι κι ὁ μαστὸς σου, ὅταν μὲ βύζαινες!» — χειροκροτεῖ σάν δαιμονισμένος, ὅπως κι ὅταν, σ' ἕνα πατριωτικὸ δράμα, παρουσιάζεται ἄξαφνα ἡ ἐθνικὴ σημαία μὲ καμμιὰ δεκαριά Εὐζωνάκια. Μ' αὐτὸ τὸν κόσμο, τελείωσε! δὲ βρίσκεις λογαριασμό. Στὸ θέατρο σχηματίζει τὸ πιὸ **ἀκατανόητο** κοινὸ πὺν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ φανταστεῖ. Εἶναι ἀπὸ ἀμάθεια; ἀπὸ ἀναισθησία; ἀπὸ ξεπλάσμο; ἀπὸ μανία γιὰ ψευτοεπίδειξη; ἀπὸ προσποίηση; ἀπὸ σαστισμάρα ἀσυνείθιστου ἀνθρώπου πὺν βρίσκεται ἄξαφνα σὲ πρωτόφαντο θέαμα; Μοιάζει μὲ τὴν ἀτολμία καὶ τὴν ἀδεξιότητα ἑνὸς χωριάτη, πὺν θάμπαινε σὲ σαλόνι;

Μπορείτε νὰ τὸ ἐξηγήσετε ὅπως θέλετε. Ἐνα εἶναι βέβαιο : πὼς τὰ χειροκροτήματα αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ, στὸ θέατρο, δὲν ἔχουν ἐδῶ κονένα νόημα, καμμιά σημασία. Στὸ Θέατρο τῆς Κυβέλης, τὸ ἴδιο τὸ κοινὸ ποὺ χειροκροτοῦσε πρῶτα τὸν «Κρυφὸ Πόθο», τὸ ἴδιο τὸ κοινό, — διακεκριμένη, πρώτη, δεύτερη θέση, - χειροκροτεῖ τώρα τὸ «Ἄσπρο καὶ τὸ Μαῦρο». Ἄν ὑπῆρχε ἕχνος σημασίας σ' αὐτὲς τὶς ἐκδηλώσεις, ἐν ἀπὸ τὰ δυὸ — μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ ἰδέες καλλίτερα, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μαξιλαρωθεῖ ; Κι ὁμως, μὲ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό, χειροκροτοῦνται κ' οἱ δυὸ. Φαίνεται πὼς θὰ περάσουν πολλὰ χρόνια, γιὰ νὰ ξέρει κι αὐτὸς ὁ κοσμος τί βλέπει, τί θέλει, τί τοῦ ἀρέσει καὶ προπάντων τί πιστεύει, ὅταν βρῆσεται σὲ θέατρο.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ